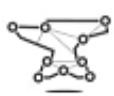

KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

Prawa podstawowe UE a działalność NGO

Prof. AJP dr hab. Aleksandra Szczerba,
29.06.2023 r.

KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
PODTRZYMANIA

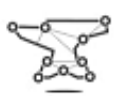

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

Iceland
Liechtenstein
Norway
**Active
citizens fund**

Prawa człowieka w dorobku prawnym Unii Europejskiej

- Ochrona praw człowieka jako wartość, na której opiera się Unia Europejska i państwa członkowskie (art. 2 TUE).
- Ochrona praw człowieka jako cel Unii Europejskiej i państw członkowskich (art. 3 TUE).

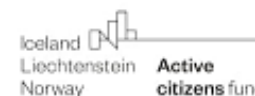
KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
PODTRAFIENICZEGO

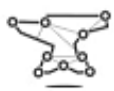

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

Prawa człowieka w dorobku prawnym Unii Europejskiej

- ☑ Prawa człowieka na początku powiązane z gospodarczymi celami integracji (np. art. 119 TEWG).
- ☑ Proces konstytucjonalizacji ochrony praw człowieka w UE
- ☑ Moc prawna Karty praw podstawowych równa traktatom (art. 6 ust. 1 TUE).
- ☑ Unia Europejska przystępuje do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (art. 6 ust. 2 TUE).
- ☑ Ochrona praw człowieka (tzw. praw podstawowych) zasadą ogólną prawa unijnego (art. 6 ust. 3 TUE).

KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

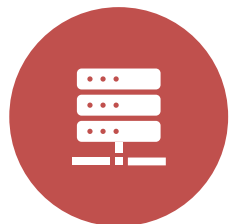
STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
PODTRAFIENICZEGO

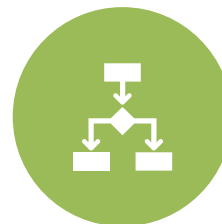
Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

Iceland
Liechtenstein
Norway
Active
citizens fund

Prawa człowieka w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości

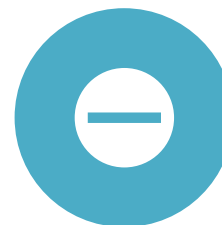
C-26/62, Van Gend en Loos: prawo unijne, niezależne od ustawodawstwa państw członkowskich, nie tylko nakłada na jednostki zobowiązania, lecz może również być źródłem uprawnień stanowiących element statusu prawnego tych jednostek.

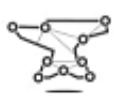
C-11/70, Handelsgesellschaft: wspólne tradycje konstytucyjne państw członkowskich inspiracją do formułowania przez TS praw podstawowych.

C-4/73, Nold: prawa podstawowe integralną częścią ogólnych zasad prawa Unii.

C-44/79, Hauer: możliwość ograniczenia praw podstawowych pod warunkiem, że jest to uzasadnione celem prawnym i nie stanowi nadmiernej ingerencji w dane uprawnienie.

KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
PODTRAFIENICZEGO

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

Iceland
Liechtenstein
Norway
Active
citizens fund

Karta Praw Podstawowych UE – zakres przedmiotowy

Preambuła Karty praw podstawowych UE

niniejsza Karta potwierdza prawa, które wynikają w szczególności ze:

- wspólnych tradycji konstytucyjnych państw członkowskich
- wspólnych zobowiązań międzynarodowych państw członkowskich
- EKPCz
- Kart Społecznych przyjętych przez UE i Radę Europy
- orzecznictwa Trybunałów w Luksemburgu i Strasburgu

I. „**Godność**” (art. 1–5):
nienaruszalność godności
ludzkiej, prawo do życia,
prawo do integralności osoby
ludzkiej, zakaz tortur, zakaz
niewolnictwa;

II. „**Wolności**” (art. 6–19), m.in.: prawo do
wolności i bezpieczeństwa, poszanowanie
życia prywatnego, ochrona danych
osobowych, wolność myśli, sumienia,
wyznania, wolność wypowiedzi i
informacji, wolność zgromadzeń, wolność
nauki, wolność prowadzenia działalności
gospodarczej, prawo do własności, prawo
do azylu;

porząd
mińsk

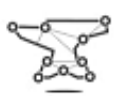
III. „**Równość**” (art. 20–26),
m.in.: równość wobec prawa,
równość kobiety i mężczyzny,
prawa dziecka, prawa osób
starszych, osób
niepełnosprawnych;

IV. „**Solidarność**” – nowe pojęcie przyjęte
po raz pierwszy w Karcie dla określenia
praw, tj. m.in.: prawa pracowników do
informacji i konsultacji, dostęp do służb
zatrudnienia, ochrona w razie
nieuzasadnionego zwolnienia,
zabezpieczenie społeczne, ochrona
zdrowia, ochrona środowiska, ochrona
konsumentów (art. 27–38);

V. „**Prawa obywateli**” (analogiczne do
części II TWE; art. 39–46): prawa
wyborcze, prawo do dobrego
zarządzania (nowe), prawo dostępu do
dokumentów, prawo petycji do PE i
skargi do Rzecznika Praw
Obywatelskich, prawo swobodnego
poruszania się i pobytu, ochrona
dyplomatyczna i konsularna;

VI. „**Wymiar sprawiedliwości**” (art.
47–50): prawo do skutecznego środka
prawnego i rzetelnego procesu,
domniemanie niewinności i prawo do
obrony, zasada proporcjonalności
czynów zagrożonych karą i kar,
zasada ne bis in idem;

VII. „**Postanowienia ogólne**” (art. 51–
54): stosowanie Karty (stopień
ochrony, ograniczenia praw, zakaz
nadużycia praw) przepisy tzw.
horyzontalne/pomostowe

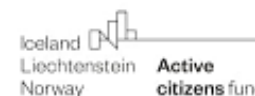
KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
POSTRĘPERSKIEGO

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

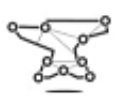

Karta praw podstawowych a kompetencje UE

📌 Art. 51 ust. 2 Karty praw podstawowych UE

„Niniejsza Karta nie rozszerza zakresu zastosowania prawa Unii poza kompetencje Unii, nie ustanawia nowych kompetencji ani zadań Unii, ani też nie zmienia kompetencji i zadań określonych w traktatach” → **zasada kompetencji powierzonych**

📌 Art. 6 ust. 1 zd. 2 TUE: „Postanowienia Karty w żaden sposób nie rozszerzają kompetencji Unii określonych w Traktatach”

KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
POSTRĘPUCZNI

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

Iceland
Liechtenstein
Norway
Active
citizens fund

Korelacja z innymi źródłami ochrony praw człowieka

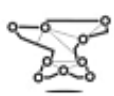
Art. 52 ust. 4 Karty praw podstawowych UE

„W zakresie, w jakim niniejsza Karta uznaje prawa podstawowe wynikające ze wspólnych tradycji konstytucyjnych Państw Członkowskich, prawa te interpretuje się zgodnie z tymi tradycjami”.

Art. 52 ust. 2 Karty praw podstawowych UE

„Prawa uznane w niniejszej Karcie, które są przedmiotem postanowień Traktatów, są wykonywane na warunkach i w granicach w nich określonych”

*Art. 21 KPP UE v. dyrektywy równościowe

KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
PODTRAFIENICZEGO

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

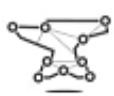
Iceland
Liechtenstein
Norway
Active
citizens fund

Korelacja z innymi źródłami ochrony praw człowieka

 Art. 52 ust. 3 Karty praw podstawowych UE

„w zakresie, w jakim niniejsza Karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę Konwencję.

Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę”.

KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
PODTRZYMANIA

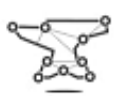
Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

Iceland
Liechtenstein
Norway
Active
citizens fund

Karta Praw Podstawowych UE – zakres podmiotowy

- Kartę praw podstawowych UE stosuje się do (art. 51 ust. 1 Karty praw podstawowych UE):
- instytucji i organów UE, z uwzględnieniem zasady pomocniczości
 - państw członkowskich w zakresie, w jakim stosują prawo UE

* Jednostki (osoby fizyczne i prawne)

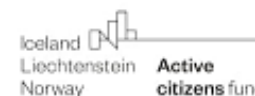
KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
PODTRAFIENICZEGO

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

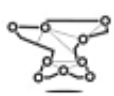

Iceland
Liechtenstein
Norway
Active
citizens fund

Karta Praw Podstawowych UE – zakres podmiotowy

📌 C-411/10, N. S. i in.:

protokół (nr 30) nie podważa zastosowania Karty wobec Zjednoczonego Królestwa czy wobec Polski; nie ma na celu zwolnienia Rzeczypospolitej Polskiej i Zjednoczonego Królestwa z obowiązku przestrzegania postanowień karty ani uniemożliwienia sądom i trybunałom w tych państwach członkowskich czuwania nad przestrzeganiem tych postanowień.

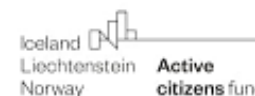
KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
PODTRZYMANIA

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

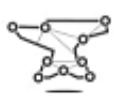

Karta Praw Podstawowych UE – zakres podmiotowy

 C-569/16, Bauer

87. „Jeśli chodzi o skutek karty w odniesieniu do prywatnych pracodawców, należy zauważyć, że wprowadzie omawiany art. 51 ust. 1 nie odnosi się do kwestii, czy takie osoby mogą, w stosownych przypadkach, być bezpośrednio związane niektórymi postanowieniami wspomnianej karty, ale nie można go interpretować w ten sposób, że systematycznie wyklucza taką ewentualność.

88. „...okoliczność, że niektóre przepisy prawa pierwotnego mają zastosowanie w pierwszej kolejności do państw członkowskich, nie wyklucza, że mogą one znajdować zastosowanie w stosunkach między jednostkami” → np. [art. 157 ust. 1 TFUE](#)

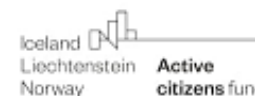
KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
PODTRZYMANIA

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

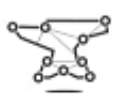
Karta Praw Podstawowych UE – zakres podmiotowy

 C-617/10, Åkerberg Fransson:

„21. Poszanowanie praw podstawowych chronionych na mocy karty jest zatem konieczne, w sytuacji gdy przepisy krajowe mieszczą się w zakresie zastosowania prawa Unii. Nie mogą więc występować sytuacje podlegające prawu Unii, w których wspomniane prawa podstawowe nie miałyby zastosowania. Stosowanie prawa Unii oznacza więc jednoczesne zastosowanie praw podstawowych chronionych na mocy karty.

22. Natomiast jeżeli stan prawny nie jest objęty zakresem zastosowania prawa Unii, Trybunał nie jest właściwy do jego oceny, a przytaczane ewentualnie postanowienia karty nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do nadania mu takiej właściwości”

 KPP UE stosowana zawsze, gdy w sprawie jest unijny „łącznik”

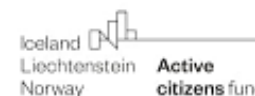
KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP ORGANIZACJA
POSTRĘPUCZNEGO

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

Stosowanie Karty praw podstawowych UE – prawa podstawowe w działalności NGO

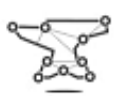
Promowanie praw podstawowych

- Projekty dofinansowywane ze środków unijnych

Litygacja strategiczna

- wytoczenia powództwa na rzecz osób fizycznych
- przystąpienie do osoby fizycznej w toczącym się postępowaniu sądowym

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2021.1805 t.j.): art. 8 i art. 61

KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP ORGANIZACJA
POSTRĘPUCZYMEGO

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

Iceland
Liechtenstein
Norway
Active
citizens fund

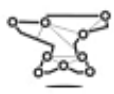
Stosowanie Karty praw podstawowych UE – prawa podstawowe w działalności NGO

 Opinia „przyjaciela sądu” (Amicus curiae)

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2021.1805 t.j.): art. 63

 Obywatelski monitoring sądów

 Skarga do Komisji Europejskiej (potencjalny skutek: skarga z art. 258 TFUE).

KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
POSTRĘPERSKIEGO

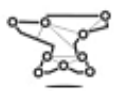

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

Wykaz pomocnych źródeł

- ☑ Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A12012P%2FTXT>
- ☑ Wyjaśnienia dotyczące Karty praw podstawowych, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=CELEX:32007X1214\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=CELEX:32007X1214(01))
- ☑ Wyszukiwarka wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?nat=or&mat=or&pcs=Oor&jur=C%2CT%2CF&for=&jge=&dates=&language=pl&pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&oqp=&td=%3BALL&avg=&lg=&cid=406794>
- ☑ Wyszukiwarka wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]})

KUŹNIA EKSPERTÓW
WSPARCIE III SEKTORA
WARMII I MAZUR

STOWARZYSZENIE
ESWIP | ORGANIZACJA
PODTRZYMANIA

Samorząd Województwa
Warmińsko - Mazurskiego

Iceland
Liechtenstein
Norway
Active
citizens fund

Serdecznie dziękuję za uwagę

Aleksandra Szczerba

E-mail: szczerba.aleksandra@gmail.com

„Between hate and equality: the EU as a guard of human rights and non-discrimination” (EUHatEq)

www: <http://euhateq.ajp.edu.pl/>

FB: <https://www.facebook.com/EUHateEq-110790821429873>